

Förbättrad elsäkerhet – markägarens och odlarens checklista

Bakgrund och allmänt

Enligt elmarknadslagen bör driftssäkerheten vid strömöverföring höjas. Elbolagen sköter detta genom att bredda skyddsområdena på befintliga luftledningarna eller övergå till jordkabel. Nedan behandlas främst frågor relaterade till jordkabel, men motsvarande principer gäller även för luftledningarna.

Markägare kontaktas dels av strömöverföringsbolagen, på SLC:s område främst Caruna, och dels av de underleverantörer som sköter själva arbetet. Kom ihåg att beställaren har ansvar för att underleverantören sköter sitt arbete väl.

Caruna har på sina sidor en karttjänst där man kan se på vilka områden deras kabeldragningar är aktuella och hur de framskrider: <http://www.caruna.fi/investointikartta>.

På SLC:s hemsida finns mer info om elledningarna och ersättningar (logga in med din medlemsnummer): <http://slc.fi/medlem/markagarfragor/elledningar>.

I Lantmäteriverkets publikation nr 93 finns upptaget rekommenderade ersättningar för skador på fastigheter. Publikationen är inte uppdaterad sedan 2003, men den visar tydligt vad som kan och skall tas i beaktande då skador värderas.

På Lantmäteriverkets sidor finns även publikationen Arviointi ja korvaukset, uppdaterad 2016. Det lönar sig att kolla beräkningsgrunderna och värderingsnivåer för olika skador här!

Kabel i mark – avtal krävs

Markägarens tillstånd krävs för att grävandet ska få börja. Utan avtal får ingen komma in på din mark.

Det föreligger inget underteckningstvång. Vi brukar från SLC:s och även på finskt håll rekommendera markägarna att försöka komma överens med elbolagen. Men ett tvång att skriva under finns alltså inte.

Om markägaren vägrar underteckna ett avtal som ger elbolaget rätt att gräva går frågan inte heller till ett inlösningsförfarande (som det ibland felaktigt sägs) utan kommunen ger troligen till slut ett tillstånd att kabeln får anläggas i enligt med markanvändnings- och bygglagen 161 §.

Vad lönar sig att tänka på innan avtalet undertecknas

- Markägaren har rätt till en engångsersättning för intrånget (beskattas som kapitalinkomst) och dessutom full ersättning för de skador som kabeldragningen orsakar (beskattas som jordbruksinkomst). Engångsersättningen utgår från löpmeterprincipen, d.v.s. bolaget betalar euro/löpmeter, oberoende av hur brett område de gräver på. Skadorna kan vara körspår, markpackning, omblandning av jord, töckdiken, stenar, skördeförstöringar, inklusive skördenedsättning under flera år, kalkningsbehov etc.
- Det är fullt möjligt att bifoga en bilaga till avtalet. Där man kan få in villkor som när det skall grävas, frågor gällande stödproblematiken eller annat som bör beaktas. Som markägare skall du också kunna påverka dragningen så att den är så ändamålsenlig som möjligt.
- Det lönar sig även som markägare att i avtalsskedet försäkra sig om uppföljning och efterkontroll av kabellaggningsarbetet. Man kan som markägare kräva att få delta.

Vad är viktigt efter att avtalet undertecknats

Reklamation under grävningsarbetet görs till arbetsledningen. Kontaktuppgifterna bör finnas uppsatta vid åkerkanten.

- Reklamationer i efterskott görs direkt till bolaget, till Caruna är adressen:
<https://www.caruna.fi/sv/skadeanmalan>.
- Slutgranskning på markägarens/odlarens begäran.
- Arkivera kartan över kabeldragningen, den finns som bilaga till avtalet.

En särskild påminnelse då det gäller arrendemark!

Om du är arrendator, kolla med markägaren om han/hon har kontaktats av elbolag för eventuella markkabeldragningar.

Och är du markägare som arrenderar ut dina åkrar så diskutera med arrendatorn.

Markägaren är avtalspart med Caruna men arrendatorn besitter marken, så villkor och skadestånd gäller också arrendatorn.

Har du ytterligare frågor? Tveka inte att ta kontakt med SLC eller det egna producentförbundet!

SLC:s jurist Mikaela Strömberg-Schalin, tel. 040 823 2527 eller mikaela.stromberg-schalin@slc.fi

ÖSP, t.f.verksamhetsledare Susanne West, tel. 050 590 1940 eller susanne.west@slc.fi

SLC Nyland, verksamhetsledare Bjarne Westerlund, tel. 040 503 7188 eller

bjarne.westerlund@slc.fi

SLC Åboland, verksamhetsledare Helena Fabritius, tel. 040 511 0886 eller helena.fabritius@slc.fi

ÅPF, VD Henry Lindström, tel. 018 329840 eller henry.lindstrom@landsbygd.ax